Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/6822

2024 11 29

TARYBOS REKOMENDACIJA

2024 m. spalio 21 d.

dėl Lietuvos ekonominės, biudžeto, užimtumo ir struktūrinės politikos

(C/2024/6822)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241 ([2]), kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – Priemonė). Pagal Priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro prioritetus Priemone padedama užtikrinti ekonomikos bei socialinį atsigavimą ir įgyvendinti tvarias reformas ir investicijas, visų pirma reformas ir investicijas, siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir didinti valstybių narių ekonomikų atsparumą. Ja taip pat padedama stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą;

(2) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435 ([3]) (toliau – „REPowerEU“) siekiama laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padėtų užtikrinti Sąjungos energetinį saugumą ir įvairinti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Lietuva į nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus;

([1]) OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(3) siekdama padėti priimti politikos sprendimus ir sudaryti pagrindines augimo didinimo sąlygas, 2023 m. kovo 16 d. Komisija paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“. Komunikate išdėstyti devyni vieni kitus stiprinantys konkurencingumo veiksniai. Tarp tų veiksnių, kaip itin svarbūs politikos prioritetai reformų ir investicijų srityje siekiant įveikti dabartinius su našumu susijusius iššūkius ir didinti ilgalaikį Sąjungos ir jos valstybių narių konkurencingumą, yra prieiga prie privačiojo kapitalo, moksliniai tyrimai ir inovacijos, švietimas ir įgūdžiai, taip pat veikianti bendroji rinka. 2024 m. vasario 14 d. Komisija paskelbė komunikatą pavadinimu „2024 m. metinė bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaita“.. Tame komunikate išsamiai aptariami Europos bendrosios rinkos konkurenciniai pranašumai ir jai kylantys iššūkiai, analizuojant per metus įvykusius pokyčius, suskirstytus pagal nustatytus devynis konkurencingumo veiksnius;

(4) 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija priėmė 2024 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2024 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2024 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba pritarė 2024 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytiems prioritetams, kurie grindžiami keturiais konkurencingo tvarumo aspektais. 2023 m. lapkričio 21 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ([4]) taip pat priėmė 2024 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Lietuva nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika ir dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė nuomonę dėl Lietuvos 2024 m. biudžeto plano projekto. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2024 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([5]) (toliau – 2024 m. rekomendacija dėl euro zonos) priėmė 2024 m. balandžio 12 d., o bendrą užimtumo ataskaitą – 2024 m. kovo 11 d.;

(5) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo naujoji Sąjungos ekonomikos valdymo sistema. Sistema apima naują Reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, iš dalies pakeistą Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1467/97 ([6]) dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo ir iš dalies pakeistą Tarybos direktyvą 2011/85/ES ([7]) dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms. Naujosios ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus, tvarų ir integracinį augimą bei atsparumą reformomis bei investicijomis ir užkirsti kelią perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Naująja ekonomikos valdymo sistema taip pat skatinama nacionalinė atsakomybė ir daugiau dėmesio skiriama vidutinės trukmės laikotarpiui kartu su veiksmingesniu bei nuoseklesniu vykdymo užtikrinimu. Kiekviena valstybė narė turi pateikti Tarybai ir Komisijai nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane išdėstomi valstybės narės fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai ir jis apima 4 arba 5 metų planavimo laikotarpį, priklausomai nuo įprastos nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės. Nacionaliniame vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane nustatytas grynųjų išlaidų planas ([8]) turi atitikti Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus bendroji skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama ne vėliau kaip iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, mažesnė nei 60 % bendrojo vidaus produkto (BVP), ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už 3 % BVP pamatinę Sutarties vertę lygio ir (arba) toks išliktų. Jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus, koregavimo laikotarpis gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejiems metams. Siekdama padėti tuos nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus parengti, 2024 m. birželio 21 d. Komisija paskelbė gaires dėl informacijos, kurią valstybės narės turi pateikti savo nacionaliniuose vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniuose struktūriniuose planuose ir savo metinėse pažangos ataskaitose. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 5 ir 36 straipsnius Komisija perdavė valstybėms narėms, kai taikytina, orientacines trajektorijas ir techninę informaciją. Valstybės narės savo nacionalinius vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus turi pateikti ne vėliau kaip 2024 m. rugsėjo 20 d., nebent konkreti valstybė narė ir Komisija susitaria šį terminą pratęsti pagrįstos trukmės laikotarpiui. Vadovaudamosi savo nacionalinėmis teisinėmis sistemomis valstybės narės gali savo vidutinės

([4]) 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) 2024 m. balandžio 12 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C, C/2024/2807, 2024 4 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 306, 2011 11 23, p. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Grynosios išlaidos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punkte: grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka Sąjungos fondų pajamas, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

trukmės laikotarpio planų projektus aptarti savo nacionaliniuose parlamentuose, gali paprašyti nepriklausomų fiskalinių institucijų pateikti nuomonę ir gali konsultuotis su socialiniais partneriais ir kitais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais;

(6) 2024 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau evoliucionuoja atsižvelgiant į Priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jie padeda veiksmingai spręsti visus per pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra aktualios ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

(7) 2021 m. gegužės 14 d. Lietuva pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Komisijai pateikė savo nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2021 m. liepos 28 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą dėl Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo ([9]); 2023 m. lapkričio 9 d. jis buvo iš dalies pakeistas vadovaujantis Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 2 dalimi, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės paramos didžiausias finansinis įnašas ir įtrauktas skyrius „REPowerEU“ ([10]). Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Lietuva patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

(8) 2024 m. birželio 19 d. Komisija paskelbė 2024 m. ataskaitą dėl Lietuvos. Joje įvertinta pažanga, Lietuvos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2023 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis ta analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Lietuvos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

(9) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Lietuvos valdžios sektoriaus deficitas padidėjo nuo 0,6 % BVP 2022 m. iki 0,8 % 2023 m., o valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 38,1 % BVP 2022 m. pabaigoje iki 38,3 % 2023 m. pabaigoje;

(10) 2022 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo ([11]) Lietuvai imtis veiksmų siekiant 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios fiskalinės politikos kryptį ([12]), atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Lietuvai rekomenduota būti pasirengusiai einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Lietuvai taip pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Remiantis Komisijos įverčiais, 2023 m. fiskalinė politika buvo skatinamoji (jos kryptis ([13]) – 0,6 % BVP) atsižvelgiant į aukštą infliaciją. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. buvo iš esmės neutralus ir sudarė - 0,2 % BVP. Čia įtrauktos (0,1 % BVP) didesnės išlaidos, susijusios su laikinosios apsaugos suteikimu iš Ukrainos perkeltiems asmenims. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. atitiko 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendaciją. Nacionalinėmis

([9]) Dok. ST 10477/21 INIT; ST 10477/21 ADD 1.

([10]) 2023 m. lapkričio 9 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. liepos 28 d. Įgyvendinimo sprendimas dėl Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (ST 14637/23 INIT; ST 14637/23 ADD 1).

([11]) 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl Lietuvos 2022 m. nacionalinės reformų darbotvarkės su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Lietuvos stabilumo programos (OL C 334, 2022 9 1, p. 120).

([12]) Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, remiantis 10 metų realiu potencialaus augimo vidurkiu ir 2023 m. BVP defliatoriumi, numatoma, kad 2023 m. Lietuvos vidutinės trukmės laikotarpio potencialios gamybos apimties augimas, naudojamas fiskalinės politikos krypčiai įvertinti, nominaliąja verte bus 10,5 %.

([13]) Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek Sąjungos biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones (ir neįskaitant su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių), bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų iš esmės neutralų poveikį lėmė (0,9 procentinio punkto) sumažėjusios (tikslinės ir netikslinės) paramos priemonių, taikytų namų ūkiams ir įmonėms reaguojant į energijos kainų šuolius, išlaidos. Vieni iš pagrindinių nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo veiksnių buvo viešojo sektoriaus darbo užmokestis, socialinės išmokos ir pensijos. Priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarė 1,2 % BVP. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos 2023 m. sudarė 3,5 % BVP, t. y. 0,9 procentinio punkto daugiau, palyginti su 2022 m. Lietuva finansavo papildomas investicijas pasinaudodama Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Lietuva finansavo viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas ir energetinį saugumą, pvz., keturių energijos kaupimo įrenginių, skirtų Lietuvos elektros energijos sistemos saugumui ir stabilumui užtikrinti, sumontavimą. Viešosios investicijos iš dalies finansuojamos Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis;

(11) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 2,0 % 2024 m. ir 2,9 % 2025 m., o infliacija pagal suderintą vartojimo kainų indeksą (SVKI) bus 1,9 % 2024 m. ir 1,8 % 2025 m.;

(12) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 1,8 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2024 m. pabaigos padidės iki 38,9 %. Deficito padidėjimas 2024 m. atspindi išlaidų padidėjimą, kurį nevisiškai atitinka pajamų padidėjimas. Išlaidos didėja dėl pensijų ir socialinių išmokų indeksavimo, didėjančio viešojo sektoriaus darbo užmokesčio, Vyriausybės dengiamų einamųjų pervedimų ir palūkanų išlaidų. Numatoma, kad viešojo sektoriaus darbo užmokestis didės panašiai sparčiai kaip ir privačiojo sektoriaus darbo užmokestis, kad būtų išsaugotas viešojo sektoriaus, kaip darbdavio, konkurencingumas. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinė politika bus skatinamoji ir jos kryptis sudarys 1,6 % BVP;

(13) pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, Priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) 2024 m., tikėtina, bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 0,8 % BVP, palyginti su 0,3 % BVP 2023 m. Išlaidas finansuojant Priemonės dotacijomis atsiras galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Lietuvos valdžios sektoriaus balansui ir skolai. Pagal Komisijos 2024 m. pavasario prognozę, Priemonės paskolomis 2024 m., tikėtina, bus finansuojamos išlaidos, sudarančios 0,5 % BVP, palyginti su 0,0 % BVP 2023 m.;

(14) 2023 m. liepos 14 d. Taryba rekomendavo ([14]) Lietuvai 2024 m. išlaikyti patikimą fiskalinę būklę. Valstybės narės paragintos, vykdant savo 2023 m. biudžetus ir rengiant savo 2024 m. biudžeto planų projektus, atsižvelgti į tai, kad Komisija, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad Lietuvos struktūrinis balansas 2024 m. bus - 0,8 % BVP, palyginti su 0,1 % 2023 m., taigi liks artimas šalies vidutinės trukmės biudžeto tikslui, kuris yra - 1,0 % BVP struktūrinis balansas. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją;

(15) be to, Taryba rekomendavo, kad Lietuva imtųsi veiksmų kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones. Be to, Taryba rekomendavo, kad jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, Lietuva turėtų užtikrinti, kad tokiomis paramos priemonėmis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje įvertinta, kad neatidėliotinų energijos paramos priemonių grynosios biudžeto išlaidos ([15]) 2023 m. sudarys 0,3 % BVP, ir numatoma, kad 2024 m. jos sudarys mažiau negu 0,1 %, o 2025 m. – 0,0 % BVP. Konkrečiai, 2024 m. tebegalios pridėtinės vertės mokestis už šilumos energiją ir karštą vandenį kompensavimas namų ūkio vartotojams. Neatidėliotinos energijos paramos priemonės buvo laipsniškai panaikintos 2023 ir 2024 m. Tai atitinka Tarybos rekomendaciją;

(16) be to, Taryba taip pat rekomendavo, kad Lietuva išlaikytų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrintų veiksmingą dotacijų pagal Priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekdama skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas. Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. nacionalinėmis lėšomis finansuojamos viešosios investicijos sumažės iki 3,3 % BVP nuo 3,5 % BVP 2023 m. Taip yra dėl 2023 m. įgyvendintų išimtinai didelių investicijų į infrastruktūrą, be kita ko, gynybos ir saugumo srityje. Palyginimo dėlei 2019–2022 m. laikotarpiu nacionalinėmis lėšomis finansuojamos viešosios investicijos vidutiniškai

([14]) 2023 m. liepos 14 d. Tarybos rekomendacija dėl Lietuvos 2023 m. nacionalinės reformų darbotvarkės su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Lietuvos stabilumo programos (OL C 312, 2023 9 1, p. 135).

([15]) Šis skaičius rodo metines tų priemonių biudžeto išlaidas, įskaitant pajamas ir išlaidas, ir, kai taikytina, atmetus pajamas iš mokesčių, taikomų nenumatytam energijos tiekėjų pelnui.

sudarė 2,8 % BVP. Atsižvelgiant į šiuos papildomus veiksnius vertinama, kad 2024 m. viešosios investicijos atitinka Tarybos rekomendaciją. Iš Sąjungos fondų gautomis pajamomis, įskaitant Priemonės dotacijas, finansuojamos viešosios išlaidos 2024 m. savo ruožtu turėtų padidėti iki 1,8 % BVP (nuo 1,2 % BVP 2023 m.);

(17) remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones ir darant prielaidą, kad politika nesikeis, Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 2,2 % BVP. Deficito padidėjimas 2025 m. daugiausia atspindi dėl pensijų ir socialinių išmokų indeksavimo didėjančias socialines išlaidas, o pajamos, išreikštos BVP procentine dalimi, turėtų išlikti stabilios; numatomą pajamų iš socialinių įmokų ir netiesioginių mokesčių padidėjimą atsvers dėl laipsniško šiuo metu bankams taikomo laikinojo solidarumo įnašo panaikinimo ([16]) mažėjančios pajamos iš pelno mokesčių, taip pat numatomas pajamų iš palūkanų sumažėjimas, nes Vyriausybė planuoja sumažinti savo piniginius indėlius centriniame banke. Dėl didėjančio deficito valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos turėtų padidėti iki 41,6 %;

(18) Lietuvos mokestinės pajamos, išreikštos procentine BVP dalimi, 2023 m. padidėjo, bet yra gerokai mažesnės už Sąjungos vidurkį. Tai varžo galimybes skirti lėšų viešosioms sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos ir bendrųjų viešųjų paslaugų išlaidoms finansuoti. 2022 m. pajamos iš nekilnojamojo turto mokesčių, kurie yra vieni iš mažiausiai ekonomikos augimui kenkiančių mokesčių, sudarė tik 0,3 % BVP, t. y. buvo maždaug septynis kartus mažesnės už Sąjungos vidurkį. Lietuvoje iš kapitalo mokesčių surinktos pajamos (išreikštos procentine BVP dalimi) sudarė mažiau negu pusę Sąjungos vidurkio, transporto mokesčiai yra vieni mažiausių Sąjungoje, be to, ji yra viena iš nedaugelio valstybių narių, kuriose netaikomas metinis automobilių mokestis. 2023 m. viešosios išlaidos socialinei apsaugai padidėjo, bet vis dar yra gerokai mažesnės už Sąjungos vidurkį. Dėl to socialinės išmokos yra gana mažos ir jų aprėptis siaura, o senatvės pensijos, palyginti su darbo pajamomis, yra vienos mažiausių Sąjungoje ([17]). Bendrųjų viešųjų paslaugų išlaidos yra itin mažos – joms skiriamas finansavimas (išreikštas procentine BVP dalimi) sudaro mažiau negu pusę Sąjungos vidurkio. Kadangi sveikatos priežiūrai skiriama nepakankamai finansinių išteklių, daug pacientų, visų pirma mažas pajamas gaunančių asmenų grupių, poreikių lieka nepatenkinta, didelę dalį išlaidų reikia padengti savo lėšomis, o sveikatos priežiūros specialistams negali būti pasiūlyta konkurencingų atlyginimų ir sąlygų;

(19) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos ne vėliau kaip 2026 m. Tos reformos ir investicijos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Lietuvos ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu sparčiai vykdyti veiksmingą gaivinimo ir atsparumo didinimo plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“, įgyvendinimą. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įsipareigojimus, labai svarbu, kad Lietuva tęstų reformų, įskaitant pirmiausia mokesčių reformą, ir investicijų įgyvendinimą spręsdama atitinkamus uždavinius. Kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, itin svarbus tebėra sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(20) per sanglaudos politikos programų laikotarpio vidurio peržiūrą, pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1060 ([18]) 18 straipsnį, Lietuva iki 2025 m. kovo mėn. turi peržiūrėti kiekvieną programą, remiamą Europos regioninės plėtros fondo (toliau – ERPF), „Europos socialinio fondo +“ (toliau – ESF+), Sanglaudos fondo ir Teisingos pertvarkos fondo (toliau – TPF) lėšomis, atsižvelgdama į, be kita ko, 2024 m. priimtose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius ir į nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą. Ta peržiūra yra Sąjungos finansavimo, įtraukto į kiekvieną programą, galutinio paskyrimo pagrindas. Nors Lietuva padarė pažangą įgyvendindama sanglaudos politikos programas ir Europos socialinių teisių ramstį, vis dar yra spręstinų uždavinių, o tarp sostinės regiono ir likusios Lietuvos dalies išlieka didelių regioninių ekonominės veiklos, investicijų ir socialinių rodiklių skirtumų. Labai svarbu sanglaudos politikos programas įgyvendinti sparčiau. Programose sutarti prioritetai tebėra aktualūs. Svarbu toliau mažinti regioninius skirtumus, kartu daugiausia dėmesio skiriant atsiliekančioms apskritims. Tebėra aktualu gerinti švietimo kokybę ir galimybes gauti išsilavinimą (be kita ko,

([16]) 2024 m. birželio 18 d. Lietuvos Respublikos Seimas laikinojo solidarumo įnašo mokėjimą pratęsė vieniems metams – iki 2025 m. pabaigos. Numatomos papildomos pajamos (maždaug 0,1 % BVP) Komisijos 2024 m. pavasario prognozėje neatspindėtos.

([17]) Lietuvoje senatvės pensijos neapmokestinamos ir socialinio draudimo įmokos nemokamos. Lyginamos grynosios senatvės pensijos ir pajamos iš darbo užmokesčio neatskaičius mokesčių.

([18]) 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 231, 2021 6 30, p. 159, http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

įgyvendinant Europos vaiko garantijų sistemą), socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas. Lietuva taip pat galėtų pasinaudoti Europos strateginių technologijų platforma, sukurta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/795 ([19]), siekdama remti pramonės transformaciją, kuriant ir gaminant didelės pridėtinės vertės skaitmenines ir giliųjų technologijų inovacijas, taip pat kuriant ir gaminant švarias ir efektyviai išteklius naudojančias technologijas ir biotechnologijas, be kita ko, gynybos ir dvejopo naudojimo prekių srityse;

(21) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu ir naudojantis kitais Sąjungos fondais, Lietuvai kyla tam tikrų papildomų uždavinių, susijusių su sveikatos priežiūros ir pensijų sistemomis, konkurencingumu, viešosiomis paslaugomis, aplinkos vadyba ir išteklių valdymu;

(22) Lietuvoje teikiamų prevencijos, ankstyvosios diagnostikos ir pirminės sveikatos priežiūros paslaugų spektras nedidelis, be to, pirminės sveikatos priežiūros komandų nariams trūksta tinkamos kompetencijos. Todėl prevencijos ir sveikatos priežiūros priemonėmis išvengiamas mirtingumas tebėra aukštas. Tam įtakos turi ne tik prevencinių intervencinių priemonių, atrankinio sveikatos tikrinimo ir gydymo trūkumai, bet ir elgsenos rizikos veiksniai. Išlaidos sveikatos priežiūrai tebėra vienos mažiausių Sąjungoje (2021 m. viešosiomis lėšomis buvo finansuojama tik 68,6 % tų paslaugų). Lietuva pradeda imtis teisėkūros veiksmų ir skirti investicijų pirminei ir profilaktinei priežiūrai stiprinti, tačiau rezultatų dar reikės palaukti;

(23) nors socialinės išmokos ir senatvės pensijos pastaraisiais metais vidutiniškai didėjo, mokesčių ir išmokų sistemos pajėgumas sumažinti skurdą (20,9 %, palyginti su Sąjungos 16,5 %) ir pajamų nelygybę (S80/S20 santykis yra 6,39, palyginti su Sąjungos 4,74) Lietuvoje tebėra nepakankamas. Senatvės pensijų adekvatumas, palyginti su pajamomis, gaunamomis prieš išeinant į pensiją, sumažėjo ir tebėra labai mažas. 2022 m. vyresnio amžiaus žmonių (65 metų ar vyresnių) disponuojamųjų pajamų mediana sudarė 65 % prieš išeinant į pensiją disponuojamųjų pajamų medianos ([20]), t. y. 15 procentinių punktų mažiau negu Sąjungos vidurkis. Šis pajamų, gaunamų prieš išeinant į pensiją ir išėjus į pensiją, atotrūkis nuo 2014 m. didėja. 2022 m. bendra pajamų pakeitimo senatvės pensijomis norma ([21]), pagal kurią vertinamas pensijų dydis, išreikštas prieš išeinant į pensiją gauto darbo užmokesčio neatskaičius mokesčių procentine dalimi, buvo mažiausia Sąjungoje. Nors ir gerokai padidėjusi (nuo 277 EUR 2017 m. iki 539 EUR 2023 m.), vidutinė iš valstybinio socialinio draudimo fondo mokama pensija vis dar nesiekia skurdo ribos (564 EUR 2023 m.). Mažas bendras pensijų adekvatumas yra vienas pagrindinių skurdo senatvėje veiksnių. 2022 m. vyresnio amžiaus asmenų skurdo rizikos lygis buvo vienas aukščiausių Sąjungoje (39,5 % Lietuvoje, palyginti su Sąjungos 17,3 %). Nepaisant pastaraisiais metais padarytos pažangos, energijos nepriteklius tebėra vienas didžiausių Sąjungoje. Šių problemų sprendimas taip pat padėtų remti aukštynkryptę socialinę konvergenciją, kaip rodo Komisijos tarnybų 2024 m. atlikta antrojo etapo šalių analizė, pagrįsta socialinės konvergencijos sistemos elementais. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 3 straipsnio 3 dalies b punktą, Europos semestras apima Komisijos vykdomą užimtumo gairių įgyvendinimo priežiūrą, *inter alia*, pasitelkiant socialinei konvergencijai kylančios rizikos nustatymo sistemą;

(24) Lietuvoje nemažėjančius regioninius skirtumus dar labiau didina neigiami demografiniai pokyčiai. Lietuvoje miesto ir kaimo atotrūkis pagal skurdo ar socialinės atskirties rizikos rodiklį yra gerokai didesnis, palyginti su Sąjungos vidurkiu (10,7 procentinio punkto, palyginti su 0,4 procentinio punkto 2022 m., skaičiuojant kaip gyventojų dalies skirtumą). Mažesnėse ir atokesnėse savivaldybėse efektyviai užtikrinti galimybę gauti kokybiškas sveikatos priežiūros, švietimo, socialines, transporto, energijos, vandens tiekimo ir kitas viešąsias paslaugas, taip pat paspartinti ekonominę plėtrą darosi vis sunkiau. Savivaldybės per mažai bendradarbiauja, kad sutelktų ekspertines žinias bei investicijas ir taip galėtų išplėsti viešųjų paslaugų aprėptį ir padidinti jų teikimo veiksmingumą ir efektyvumą. Suskaidyta ir nevienodai išvystyta viešojo transporto sistema, nepakankamos vidaus jungtys ir nepakankamas įvairiarūšiškumas ([22]), kelionių planavimas ir kitos pagrindinės keleivių vežimo paslaugos trukdo galimybėms įsidarbinti ir naudotis viešosiomis paslaugomis, ypač atokiose ir kaimo vietovėse, o dėl to didėja

([19]) 2024 m. vasario 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/795, kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP) ir iš dalies keičiami Direktyva 2003/87/EB bei reglamentai (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 ir (ES) 2021/241 (OL L, 2024/795, 2024 2 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

([20]) 55–64 m. amžiaus grupės disponuojamųjų pajamų mediana.

([21]) Rodiklis rodo 65–74 m. asmenų individualios pensijos neatskaičius mokesčių medianos ir 50–59 m. asmenų individualaus darbo užmokesčio neatskaičius mokesčių medianos santykį, neįtraukiant kitų socialinių išmokų.

([22]) Transporto sistemos ypatumas, kai siekiant įgyvendinti vežimo nuo durų iki durų grandinę integruotai naudojamos bent dvi skirtingos transporto rūšys.

regioniniai skirtumai. Lietuvos viešojo transporto tinklas yra mažiausiai išvystytas ir mažiausiai naudojamas Sąjungoje: tik 5,3 % keleivių kelionių įvykdoma viešuoju transportu, iš jų traukiniais – 0,9 %. Lietuva dar turi daug ką padaryti, kad pagerintų savo viešojo transporto sistemos koordinavimą tiek regioniniu, tiek centriniu lygmeniu;

(25) Lietuvoje našumo augimas buvo nedidelis – iš dalies dėl įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties. Nors šalies tretinį išsilavinimą įgijusių asmenų dalis yra viena didžiausių, viena iš pagrindinių ilgalaikių investicijų kliūčių 72 % Lietuvos įmonių yra kvalifikuotų darbuotojų trūkumas, o turimą išsilavinimo lygį atitinkantį darbą randa tik 47 % aukštųjų mokyklų absolventų. Socialinių partnerių dalyvavimas rengiant studijų programas ir aukštojo mokslo studijų programų kokybės kontrolė tebėra menki. Aukštųjų mokyklų tinklas nebuvo pritaikytas prie mažėjančio studentų skaičiaus ir, šiais metais įsigaliojus naujai studentų priėmimo sistemai, patirs papildomą spaudimą. Nors Lietuva suplanavo keletą kolegijų reorganizavimo projektų, reikia toliau dėti pastangas didinti aukštojo mokslo tinklo efektyvumą ir konsoliduoti suskaidytą mokslinių tyrimų sistemą;

(26) Lietuva nuo Sąjungos vidurkio atsilieka pagal įvairius inovacijų rodiklius, pvz., mokslinių tyrimų ir inovacijų (MTI) intensyvumą, viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes ir privačiąsias investicijas į MTI. 2022 m. MTI finansuoti skiriamos viešosios išlaidos sudarė 0,53 % BVP – nuo 2007 m. tai mažiausias dydis. Galimybes akademinei bendruomenei ir verslui naudotis viešosiomis MTI rėmimo priemonėmis riboja sudėtingos taisyklės. Privačiosios investicijos į MTI pastaraisiais metais nekito ir yra tris kartus mažesnės už Sąjungos vidurkį. Padėtį sunkina ribotos galimybės gauti finansavimą, o tai trukdo novatoriškų įmonių, visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių, kurių galimybės naudotis alternatyviais finansavimo šaltiniais yra ribotos, augimui;

(27) Lietuvos ekonomikos, ypač pramonės, sektorius medžiagas turtui kurti naudoja kur kas neefektyviau, palyginti su Sąjungos vidurkiu. Išteklių našumas nuo 2018 m. visada buvo mažesnis už Sąjungos vidurkį, o tai rodo didesnį žaliavų naudojimo rodiklį. Lietuvos žiedinio medžiagų naudojimo rodiklis 2022 m. buvo tris kartus mažesnis už Sąjungos vidurkį (4,1 %, palyginti su 11,5 %) ir nuo 2018 m. nė kiek nepagerėjo. Tai reiškia, kad Lietuvoje nėra pakartotinai naudojama apie 96 % visų medžiagų, o tai rodo, kad dar reikia daug padaryti siekiant gerinti suskaidytą atliekų rūšiavimo ir perdirbimo sistemą ir skatinti naudoti antrines medžiagas vertei kurti. Be to, tris ketvirčius Lietuvos pastatų ūkio ploto sudaro iki 1992 m. pastatyti pastatai – tai lėmė mažą energijos vartojimo efektyvumą ir didesnį energijos suvartojimą (taip pat energijos nepriteklių). Padidinus išteklių našumą galima sumažinti priklausomybę nuo nepastovių žaliavų rinkų, sumažinti gamybos sąnaudas ir taip padidinti konkurencingumą didinant efektyvumą ir kartu padedant kuo labiau sumažinti neigiamą poveikį aplinkai. Be to, dviejų trečdalių pagal Sąjungos teisės aktus saugomų buveinių išsaugojimo būklė yra nepalanki ir tik pusės visų paviršinio vandens telkinių ekologinė būklė yra gera. Lietuvoje labai sumažėjo žemės ūkio kraštovaizdžių biologinė įvairovė. Tai rodo agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijos sumažėjimas beveik per pusę 2000–2020 m. Be to, žemės ūkio sektorius yra antras pagal išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį Lietuvoje ir nuo 2005 m. jame išmetamų teršalų kiekis didėjo. Apskaičiuota, kad 2014–2020 m. investicijų į aplinkos apsaugą spraga Lietuvoje siekė 2,2 % BVP, t. y. gerokai viršijo 0,8 % Sąjungos vidurkį. Todėl vis dar galima toliau derinti žemės ūkio praktiką su aplinkosaugos tikslais;

(28) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2024 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų 2024 m. rekomendacijai dėl euro zonos įgyvendinti. Lietuvai skirtos 1, 2, 3 ir 4 rekomendacijos padeda įgyvendinti pirmą, antrą, trečią ir ketvirtą rekomendacijas, išdėstytas 2024 m. euro zonai skirtoje rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Lietuvai 2024 ir 2025 m. imtis šių veiksmų:

1. Laiku pateikti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Laikantis reformuoto Stabilumo ir augimo pakto reikalavimų, grynųjų išlaidų ([23]) augimą 2025 m. apriboti iki tokio tempo, kuris padėtų, *inter alia*, vidutinės trukmės laikotarpiu valdžios sektoriaus deficitą išlaikyti mažesnį už Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę, o valdžios

([23]) Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punktą, grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus palūkanų išlaidas, diskrecines pajamų priemones, Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

sektoriaus bendrąją skolą – apdairaus lygio. Teikti pakankamą sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos ir bendrųjų viešųjų paslaugų finansavimą.

2. Spręsti atitinkamus uždavinius, kad būtų galima nuolat, sparčiai ir veiksmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, įskaitant skyrių „REPowerEU“, užtikrinant, kad reformos ir investicijos būtų užbaigtos iki 2026 m. rugpjūčio mėn. Sparčiau įgyvendinti sanglaudos politikos programas. Atliekant tų programų laikotarpio vidurio peržiūrą toliau daugiausia dėmesio skirti sutartiems prioritetams, kartu apsvarstant Europos strateginių technologijų platformos iniciatyvos teikiamas galimybes didinti konkurencingumą.

3. Gerinti sveikatos rezultatus ir didinti sveikatos priežiūros sistemos atsparumą stiprinant pirminę sveikatos priežiūrą ir plečiant profilaktinę sveikatos priežiūrą. Didinti senatvės pensijų adekvatumą, kartu išlaikant tvarią pensijų sistemą. Mažinti regioninius skirtumus skatinant savivaldybių bendradarbiavimą, kad būtų pagerintos galimybės naudotis viešosiomis paslaugomis, įskaitant viešąjį transportą.

4. Spręsti įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties problemą gerinant aukštojo išsilavinimo atitiktį darbo rinkos poreikiams. Sudaryti palankesnes sąlygas privačiosioms investicijoms į mokslinius tyrimus ir inovacijas. Didinti išteklių našumą, kad būtų daroma pažanga kuriant žiedinę ekonomiką.

Priimta Liuksemburge 2024 m. spalio 21 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

NAGY I.